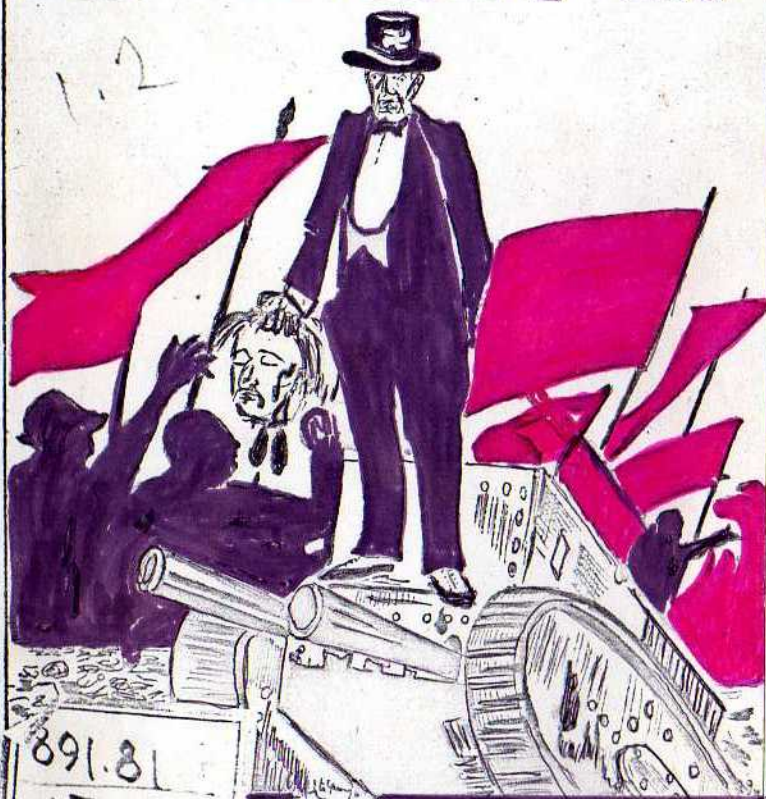

ԳԵՐՈՒ ՄԻԼԵՎ

ՄԵՊՏԵՄԲԵՐ

891.81

Մ-68

ՊԵՏՏՐԱՆ

837-21

ԼԲ-68

ԳԵՈ ՄԻԼԵԿ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՊՈԵՄ

Բուլղարենից արգմ. Գ. ԴԱԶՈՐՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ-1930

ՓՈՔՐԻԿ ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ

1923 թվի սեպտեմբերին Բուլղարիայի բան-
վորները և աշխատավոր գյուղացիութիւնը բու-
ղարական կոմմունիստական կուսակցութեան դե-
կլարութեամբ ապստամբեցին՝ տապալելու պրո-
ֆեսսոր Յանկովի ֆաշիստական ղեկաւարտութեան:

Մասսայական այդ ապստամբութիւնը պարտ-
վեց մի շարք սխալների պատճառով: Հաղթա-
նակած ֆաշիստական բուրժուազիան սարսա-
փի մատնեց յերկիրը: Գյուղեր և քաղաքներ ա-
վերվեցին և հրո ճարակ դարձան: Մասսայական
կոտորածի լենթարկվեցին բուլղարական, հեղա-
փոխական պրոլետարիատի և աշխատավոր գյու-
ղացիութեան հազարավոր զավակները. բանտերը
լցվեցին հազարներով, չխնայվեցին անգամ յերե-
խաները, կանայք, ծերերն ու պառաւանդները:

Սեպտեմբերը բուլղարական կոմմունիստական
կուսակցութեան մղած պայքարի մի եպիզոդն
էր, մի եպիզոդ, վոր ստեղծեց իր եպոխան...

Այդ եպոխան ունի արդեն իր եպոպեան.
դա Գեո Միլևի անմոռանալի «Սեպտեմբեր» պո-
եմն է: Գեո Միլևը մի պոետ էր, վորն իր պո-
եմայով բարձրացավ խարույկի վրա: Այդ պո-
եմն արժե նրա կյանքը, վորովհետեւ դա ճշմար-

տության խայթող ձայնն եր. ձայն, վորը բարձրացավ ասպլիսի ժամանակ, յերբ մեծ հերոսություն եր արտահայտվել թե վորպես մարդ և թե վորպես մարտիկ:

Ո՞վ եր Գեո Միլևը: Նա կոմսունիստական կուսակցության համակրողներից եր, իմպերիալիստական պատերազմից հետո և կուսակցության անդամ՝ 1921—22 թվականներից: Կուսակցական ընթերցող հասարակությանն այնքան ել ծանոթ չեր նա, բայց նրանք, վորոնք ճանաչում եյին նրան, չեյին սիրում, վորովհետև մաքուր «եստետներից» չեր: Իսկ առում եյի նրանք, վորոնք իրենց գրչակաները տրամադրել եյին ֆաշիզմի հաղթանակին: Նրանք և նրանց արբանյակներին մենք համարում ենք Գեո Միլևի մտավոր սպանողները:

Գեո Միլևին սպանեցին դահիճ պրոֆեսսորները և զորավարները—Չարգարար բուրժուազիայի խղճով սպասավորները: Նրանք սպանեցին մարդու և մարտիկի ֆիզիկական դեմքը, իսկ նրա հոգեկան դեմքը, նրա ստեղծագործությունը, նրա «Սեպտեմբեր» պոեմը յերբեք չի հաջողվի սպանել:

ԾԱՆՈԹ. ԹԱՐԳՄԱՆՁԻՑ.—Այս տեղեկությունները բերված են «Սեպտեմբեր» պոեմի բուրգարներն հրատարակության բուրգարական կոմկուսի անունից գրված առաջաբանից:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

(Պոեմ)

I

Մեռած արգանդէից զիշերն ե ծնում
Դարավոր վրեժը բանտած ստրկի՛
Իր կարմրագույն կատաղությամբ
Փառահեղ:

Խավարի և մառախուղի խորքից,

Մուժ հովիտներից,

— Մինչև արևածագ—

Բոլոր սարերից,

Զոր ապառաժներից,

Քաղցած դաշտերից,

Ցեխաշեն հյուղերից,

Գյուղերից,

Քաղաքներից,

Քարվանսարաններից,

Ֆարրիկաններից, պահեստներից,

Տնակներից, խրճիթներից,

Կայարաններից,

Մառաններից,

Աղարակներից,
 Զրադացներից,
 Արհեստանոցներից,
 Հիդրոկայաններից,
 Գործարաններից՝
 Ճանապարհներով ու կաճաններով,
 Բարձր
 Ձորերով, ձորակներով, բարձունքներով
 Աշնան դեղնած անտառներով,
 Ժայռերով,
 Պղտոր վտակներով,
 Մարգագետիններով,
 Պարտեզներով,
 Արտերով,
 Այգիներով,
 Արևախանձ բլուրներով,
 Մացառուտներով,
 Ճահիճներով՝
 Մաշված շորերով,
 Ցեխոտ,
 Քաղցած,
 Ծարավ,
 Բարկացած,
 Աշխատանքից սմբած,
 Շոգից ու ցրտից կոպտացած,
 Կիսաջան,

Մազոս,
Սևաջած,
Բոբիկ,
Պատուոված շորերով,
Թերուս, հասարակ,
Վրիժառու,
Կատաղի

— Առանց վարդերի
Ու յերգերի,
Առանց նվագի ու թմբուկի,
Առանց կլարներու ու փողի՝
Պատուած տոպրակները շալակներին,
Վոչ թե փայլուն սրերով,
Այլ հասարակ ձեռնափայտերով,
Շոպեր*) դագանակներով,
Հաստ մահակներով,
Ճիպոտներով,
Քաշաններով,
Յեղաններով,
Ցաքատներով,
Կացիններով,
Գերանդիներով,
Յեւ արևածաղկի հաստ ձողերով

*) Սոփիայի նահանգի գյուղացիներին
անվանում են շոպեր: Ծ. Թ.

— Ծերեր ու չերիաասարդներ...

Սլացան,

ճուղեցին բոլոր կողմերից,

— Վորսլես խրանած հատ

կուրացած կենդանիները

կատաղած ցուլեր —

— Անհամար...

Կանչերով,

Վռոնոցներով,

(Նրա՛ք իրենց յետև թողել ելին

մռայլ գիշերը քարացած)

Արշավեցին առաջ

Անկարգ,

Անսանձ,

Ահարկու,

Հսկա՝

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ:

2

Գիշերը ցրվեց մարմանդ լույսի մեջ,

Բարձունքներում

ԱՐԵՎԱԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Հայացքեցին դեպ արևը ծագող .

Դեպ արևը անշեջ:

Արշալույսը քնից

Արթնացավ

Գնդացիներն ի վորոտի տակ.

Հեռավոր

Բարձունքներից

Զարկ զարկի յետևից—

Շրվւլացին

Գիժ՝

Գնդակներն արճիճե:

Կանգնած ու անշարժ փղերի նման

Թնդանոթները

Հուժկու՝ թնդացին վորոտածայն...

Ա՛հ ու սարսափ:

Արեւածաղիկները

Ընկան թանձր փոշու տակ:

3

Բյուրավոր դանակներով

Խոցուոված

Ժողովուրդ—

Բթացված,

Ստրկացված—

Մուրացկանից ել ավելի վատթար,

Մնացած

Առանց ուղեղի,

Առանց ջղերի՝

Ապստամբեց

Իր կյանքի

Տազնապալի խորքից

— Յե՛վ գրեց իր ալ արյունով
 Խնդաբե՛ր՝
 ԱԶԱՏ եՄ...
 Գլուխն առաջին՝
 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ:

4

Սեպտեմբեր... Սեպտեմբեր...

Ո՛վ դու ամիս արյունի...

Վերելքի

Յե՛վ կոտորածի

Առաջինն եր Մազլիշ դյուղը,

Հին ու նոր Զադորան, /

Զիրպան,

Լոմ,

Ֆերդինանդ,

Բելգովեցա,

Սարամբեյ,

Մեդկովեց *),

... Քաղաքներ և գյուղեր:

Ժողովուրդը ապստամբեց—

— Մուրճը

Զեռին,

Յուդոտ, մրոտ, այրված բազուկներով,

*) Բուլղարական գյուղեր և քաղաք-
 ներ են: Մ. Թ.

— Ի աշտերում մանգաղներով,
 Խոնավութունից, ցրտից սոքած,
 Սև աշխատանքի մալգիկ
 Անլուր համբերատարությամբ
 (Նրանք հանճարներ,³
 Տաղանդներ,
 Բողոքականներ,
 Հռետորներ,
 Ազիտատորներ,
 Ողաչուներ,
 Պեղանտներ,
 Գրողներ,
 Գեներալներ,
 Յերաժիշտներ,
 Յեւ սև-հարլուրակայիններ չնյին)

Վնչ. —

Բանվորներ —

Կոպիտ, հասարակ մարդիկ,

Անգրագետներ,

Ընչազուրկներ,

Ռամիկներ,

Հաղարներ,

Մասսա,

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ.

Հաղարավոր հավատներ,

— Հավատք դեպի վերելքը ժողովրդի.

Հաղարավոր կամքեր,
 — Հանուն լուսավոր կյանքի.
 Հաղարավոր վայրի սրտեր,
 — Ամեն յի սրտում կրակ,
 Հաղարավոր սև բազուկներ,
 — Տարածութեան բոլոր ողակում
 Բարձրացած թափով դեպի վեր.
 Կարմիր
 Դրոշներ
 Բարձր
 Լայն,
 Պարզված —
 Խուճապից ու սարսափից ցնցված
 համայն լերկրի վրա.
 Կատաղի փոթորկի ծնունդ՝
 Հաղարներ—
 Մասսա,
 ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ:

5

Փայլեց
 Հայրենի Բալկանի վրա
 Վորոտ,
 Կալծակ,
 Վորը դեպ լերկինք
 Յեվ հավերժ արևն եր

Յցել իր կուրծքն անտակ.

Զարկեց

Ուղիղ սրտի միջին

Հսկա

Կաղնու:

Բլուր բլուրի լեռնից

Արձազանգն արագալսաց

Ուղղվեց դեպի հեռուն,

Բարձունքների վրայից

Դեպի հովիտները խոր,

Քարանձավները մութ,

Դեպի ննջարանները տաք,

Ուր նիրհուվ են տաքուկ

— Ոձերն չերկարաքույն.

Իրենց

Այրերում,

Դեպի վնուկների վորջերը խուլ—

— Յեվ ձայնը ձուլվեց

Հեռավոր արձազանգի հետ,

Ինչպես

Զրվեթների,

Առվակների,

Հեղեղների

Աղմկալից ձայներ,

Վոր կատաղի թափով, զիլ վորոտումով

Դեպի անդունդ են գլորվում, ցրվում:

(Սկսվեց տրագեդիան.....):

Առաջինները

Ընկան արյունաթափալ:

Խռովարար իղձը

Դիմավորվեց

Գնդակներով:

Յեւ

Ծածկվեցան պարզված

Դրոշներն ալլալված:

Վորոտում են սեզ սաշերը...

Յեւ այնտեղ վերևում

Բարձունքները հեռու, մոտիկ

Հետզհետե սևացան

Ստվերներով արյունոտւշտ:

— Սողացին

Սև շաքեր՝

Ծախված զորքեր կանոնավոր

Յեւ լրբացած վոստիկաններ.—

Նրանք բոլորը գիտեն.

«Հայրենիքը

Վտանգի մեջ է».

Շատ լավ...

Իսկ ի՞նչ է հայրենիքը.—

Յեւ գնդացիները

Հաջում են կատաղորեն...

Առաջիններն ընկան արյունաչաղախ:

Սարերի

Հեռավոր գգբեթների յեաքից

Հրետանին թնդաց:

Դողացին

Քաղաքներ

Ու գլուղեր:

Մեռած մարմիններ,

Արյունոտ դիրք—

Ծածկում ելին

Ստորոտներ,

Լանջեր,

Ճանապարհներ:

Հեծելազորային ջոկատներ

Սրերով մերկացված

Հալածում եյին անխնա

Գյուղացիներին ջախջախված:

Կիսատալան, գնդակահար,

Ասլատամբ ամբոխը պարտված

Սարսափից փախչում եր ամեն կողմ.

Յեւ

Շրապնեղներով, ֆուգասներով

Հետապնդվելով մինչև տուն—

Ցածր

Չարդախներ թաղ,

Արշունոտ սրերով
 Մորթոտվում էլին
 Սարսափահար պառափների,
 Յերեխաների
 Ու կանանց
 Զարգանդ ճիչերի մեջ...

7

Բանակն սուաջ եր շարժվում:
 Շրապնելի անեղ ձայնի տակ
 Այլալվեցին անվախներն անդամ.
 Հուսակառոր
 Դեպի յերկինք ցրվեցին
 Պարտված ձեռքեր բլուրավոր...
 Անխոս դեմքերին
 Յեվ անտանջ աչքերին
 Սարսափը սառեց:
 «Ամեն վոք
 Իր գլխի ճարը թող տեսնի».
 Ամեն մի արահետով
 Ահա գալիս են վաշտերը կրկնակոխ.
 — Հետևազոր,
 Հեծելազոր,
 Հրետանի:
 Գլոհ են խփում
 Թմբուկները:

Խուճապ.

— Բարձր,

Պատուոված

Կարմիր դրոշներէ վրայից

Հրեղեն բոցերի լիզուներն են

ծածանվում:

Այնտեղ

Համատարած շփոթի մեջ

Մենակ,

Վորպես խելագար,

Դյուցազնորեն համարձակ՝

Անդրեյ

Քահանան*)

Հեքիաթային թնդանոթով

Կրակում ե

Ռումբ-ռումբի յետեից...

Վերջին բուպեին

*) Անդրեյ քահանան Բուլղարիայի
Լոմի շրջանի Մեդկովեց գյուղի քահանաներ:
Նա 23 թվի ապստամբության ժամանակ
դեն շարտելով «աստծո տաճարը», խաչն ու
ավետարանը և քահանայությունը՝ անցնում
ե այդ շրջանի ապստամբած գյուղացիու-
թյան գլուխը: Ապստամբութեան ճնշելուց
հետո բուլղարական զորքերը հալածեցին
խեցին: Անդրեյ քահանային Բուլղարիա-
յում անվանում են վարմիր քահանա:

Գոչեց.

«Մահ սատանային...»

Յեվ կատաղած, հսկա,

Յետ շրջեց

Թնդանոթն իր

Յեվ

Վերջին ոռմբը

Նամպեց

Ուղիղ այնտեղ

— Տաճարն աստծու,

Ուր հաճախ

Պատարագ եր մատուցել

Ու սաղմոս յերգել...

Յեվ յեղավ անձնատուր:

«Կախել կարծիր քահանային.

Առանց խաչի—առանց շիրիմի».

Գամեցին հեռագրաթելի սյունին:

Նրա կողքին եր դահիճը՝

Կապիտան:

Պարանը

Պատրաստ եր:

Բալկանյան սարերը

Մթնու ելին մռայլորեն:

Յերկինքը—

Դաժան.

Քահանան կանգնած եր հսկա,

Կանգնած եր վողջ հասակով,
 Ամբողջովին
 Հանդարտ, ինչպես գրանիտ —
 Առանց լացի,
 Առանց աղոթքի
 — Կրճքում խաչը Հիսուսի
 Յեվ հայացքը հառած ուղիղ Բալլանին —
 Հեռժ
 Դեպի կառուցվող ԱՊԱԳԱՆ...
 «— Յերկյուղալի հայացք եք նետում
 Մարդուն մոտալուտ մահվան առջև.
 Դահլճներ.
 Սակայն ի՞նչ է
 Մեկի մահը:
 Ամեն»:
 Յեվ
 Կում արավ
 Ու թքեց հալարա:
 Շտապ գցեց
 Պարանն իր վիզը,
 Առանց չերկինք հայելու
 — Կախվեց —
 Լեզուն
 Ատամների արանքում սեղմած՝
 Մեծ,
 Վեհ,
 Անհասանելի...

8

Փոթորիկ բարձրացավ
 Մուժ Բալկանների վրա
 — Խավար և լույս —
 Յեվ կռկռոցը սև ագռավների,
 Քրտինք արնաշաղախ՝
 Թափվեց — ծծվեց
 Կուրծքը սև հողի:
 Ահ ու սարսափի մատնվեցին
 Տներ, տնակներ:
 Կոտորած.
 Դղրդաց
 Ու լերկինքը պատռվեց:

9

Այն ժամանակ վրա հասավ
 Ամենից սարսափելին:
 Խփում են, զարկում ու ջարդում...
 Ինչպես զանգեր, վոր զողանջում են
 Կատաղորեն,
 Մարդկանց տագնապալի սրտերում
 Գիշերը կախվեց ափսոսանքի ցածր —
 Համր ու ահավոր
 Փակված բոլոր կողմերից:
 Մահը
 — Վորպես կծկված արյունոտ վհուկ

Խավարի ամեն մի անկյունում—

Ճշմոյց.

Յեվ ահա նա բամբից թաթը խուլական
Հեռու, բոլոր կողմերը գիշերվա՝

Իր չորացած ձեռքերով

— Յերկար, անձայր —

Բռնում ե և սեղմում

Ամեն մի պատի տակ

Մեկ-մեկ սարսափահար սրտեր.

Ո՛հ, գիշեր, գիշեր,

Դու վորբան

Անկուր գաղտնիքների.

— Յեվ գաղտնի, և՛ բացահայտ...

Հրապարակները կրկին

Ծածկվեցին անթիվ

Դիերով մորթումված.

Լավեցին նորեն աղեխարշ ճիչեր

Անորեն մորթվող խենթ կոկորդիսների,

Շղթայվածների կապանքների

Ձագճագոցը չաբախինդ:

Բանտերը լեփ-լիցուն

Լցվեցին մարդկանցով:

Ձորանոցների, բանտերի բակում

Վորոտաց ահարկու

Արձագանդը գիլ

Հրամայված զալակերի:

Մութ ու անծանոթ, սանձարձակ
հյուրեր

Բաղխում են դրսից դուռ ու պատուհան
Ու դռան շեմքին հրացանը ձեռին
Մեռած—փռված և զավակն անձայն,
Յեւ հայրն ե կախված,

Քույրը բռնաբարված:

Գյուղերից առած քշում-տանում են
Գեղջկուհիներին մարտկահար.

Նրանց յեռելից՝

Զինվորներ և մռայլ կանվոյ:

Գնդակահարելու համար

Տրվեց հրաման. «Կանգ առ».

«Կրակ»:

Հրացաններից կրակ ժայթքեց՝

Կու,

Կլուկս,

Կլան*):

«Ուփիր»:

Զակալ:

Տասը դիակներ

Ընկան ծանրավուն

Մարիցայի պղտոր, մեռած ջրերում,

*) Ամերիկայի ֆաշիստները կազմակերպում էին անուան հետևյալ արարածները:

Խորհրդավոր, սուրբ լեզվով
 Ասածո խախուտ դահի
 Պատվանդանը լիզեցին,
 Կենդանի մսի հոտ չեկավ,
 Յերկիր՝ քները սարսափահար
 Արձակեցին սուր ճիչեր
 Լուսապայծառ են դրախտի
 Բնակիչներն յերանելի.

— Ասածո անողոք ովաճանան—
 Վերջ դրվեց:

Փոթորիկը դադարեց,
 Մրրիկը կանգ առավ վերջապես.
 Խաղաղութուն
 Յեվ լռութուն
 Տիրեց

Համայն յերկրում,

Ասավածներին արյունոտ մատաղ...

10

Ո՛վ մուսա, յերգիր այդ կատաղի
 Բարկությունն Աքիլլեսի...
 Աքիլլեսն ուժն եր կռակտ,
 Յեվ դեռ ռազմական.
 Աքիլլեսը հին զորավար եր
 Նորին արքայական բարձրության
 Ագամեմնոն թագավորի:

Աքիլլեսը հերոս եր:

Անթիլ սլարգի,

Շքանշաններ, պատվանշաններ ունենր...

Խաղաղության, կարգ ու կանոնի

Հենարանն եր յերկրույ...

Բայց մենք այսօր

Այլևս չենք հավատում հերոսների

— Վոչ ոտաւր, վոչ ել մեր:

Պրիամոսը և Հեգորան վոչնչացան,

Տրոյան և վողջ յերկիրը բովանդակ

Դարձավ խուլական ալ հրո ճարակ:

Աքիլլեսը ցնծում ե, հրճւում...

— Ի՞նչ ե նրա համար Հեգորան...

Նրա վայրի ու կռաւիտ հոգին

Չի լսում

Սրբազան մոր լացը, արցունքը թափւած

Անանուն գերեզմանների վրա

Արյուններով ցողւած՝

Մի ակնթարթում բուսած

— Այնքան շատ—

Անթիլ:

Ի՞նչ ե նրա համար Հեգորան:

Աքիլլեսը հերոս եր:

Աքիլլեսը՝ մեծ եր:

Աստծուց ուղարկւած աստծու մտրակ:

Բայց Աքիլլեսը պիտի ընկնի

Վրեժի և անեծքի տակ.

— Յե՛վ ընկա՛վ,

Վոչնչացա՛վ խայտառակ անկումով՝
Վոճրագործին արժանի հատուցումով:
Ազամեմնոնը սպանեց Իֆիգենիային

— Յե՛վ ընկա՛վ.

Կլիտեմնեստրան սպանեց Ազամեմնոնին

— Յե՛վ ընկա՛վ,

Որեստն էլեկարիայի հետ
Սպանեց Կլիտեմնեստրային,

— Նա չե՛լ ընկա՛վ...

Միայն մնում է

— Կա՛ և կլինի

Դարերի ընթացքում—

Կասսանդրա մարգարեուհին,

Հատուցում է նա ցուշակում

— Յե՛վ ամեն ինչ կատարվում...

Աստվածներին անփոխարինելի

Քմահաճո՛ւյք, խաղ ու զվարճութ՛յո՛ւն:

Նրանց համար զվարճանք է

Ամեն մի մահը տառապալից

Յե՛վ հարսանիք— ամեն սուգ ու շիվան:

Մահ, սպանութ՛յո՛ւն և արյո՛ւն:

Իսկ մինչև չե՛րբ, մինչև չե՛րբ:

Ամենակալ Զեւ,
 Յուպիտեր,
 Արամազդ,
 Ինդրա,
 Թոթ,
 Ռա,
 Յեհովա,
 Սաբաոթ.

— Պատասխանիր.

Հրդեհների յուրի միջից
 Յելնում և խփում ե ականջիդ
 Կանչը սպանվածների,
 Աղաղակը
 Անթիվ նահատակների
 Վառվող խարուկների վրայից.

— Ո՞վ ե

Յենթարկում մեր հավատը վտանգի:
 Պատասխանիր...

Դու լուծե՞ս:

Զգիտե՞ս:

— Մենք գիտենք...

Ահա տես.

Մի վտայունով

Ուղիղ յերկինք ենք մենք ցատկում.

Կորչի աստված...

— Նետում ենք ռումբ ուղիղ քո սրտին,

Կորչի աստված...

Յեվ քո գահից վերամբարձ

Դիակը քո՝ նետում ցած

Տիեզերքի անդունդները խոր,—

Անաստղ

Յերկաթե—

Կորչի աստված.

Յերկնային կամուրջներից

Բարձր, ահավոր,

Պարաններով ու լինգերով՝

Պիտի իջեցնենք դրախտն յերանելի

Ներքե—

Տխրամած

Յեվ արյան մեջ շաղախված

Յերկրագունդը մեր:

Ամեն ինչ՝

Դրված փիլիսոփաներից

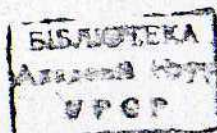
Յեվ բանաստեղծներից —

Պիտի կատարվի.

Առանց տերի, առանց աստծո:

Սեպտեմբերը ՄԱՅԻՍ սլիտ լինի:
 Մարդկային կյանքն անցյալում խավար՝
 Պետք է վոր լինի մշտափալ գարուն:
 — Դեպի վեր... դեպի վեր...
 ԱՇԽԱՐՀԸ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ ԴՐԱՒՈՏ.
 ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ...

49428 km

24619-5

Հրատ. № 1169

ՊԵՏՏՐԱՏԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Տիբաժ 3000

Դրատ. № 2821 (բ)

Պատ. № 1402